

Mevrouw de Minister,

Mijnheer de Burgemeester,

Dames en Heren Schepenen en Gemeenteraadsleden,

Collega's juryleden,

Dames en Heren,

Vorig jaar vierde de Thuis in de Stad prijs haar 10e editie. Na zo'n feestelijk gebeuren roept een 11e editie mogelijks weinig grootse verwachtingen op, en wordt mogelijks veeleer uitgegaan van de 11e is vooral opnieuw hetzelfde scenario als voorheen. Een prijs als Thuis in de stad is het evenwel aan zichzelf én aan de steden verplicht tegen deze mogelijke verwachting in te gaan, en met een nieuwe aanpak naar voor te komen. Een paradoxale verplichting is dat, doch ze werd opgenomen, ik denk met succes. Ik wil dan ook de collega's juryleden, zowel van de steden als van de jury van deskundigen, de collega's van het Team Stedenbeleid en van het Kenniscentrum Vlaamse Steden, evenals de Minister en haar medewerkers oprecht bedanken voor hun inzet om met deze 11^e editie voluit recht te doen aan de inzet van de Thuis in de Stadprijs: vernieuwende en originele projecten voor het voetlicht brengen, als bekroning en inspiratie voor goede stedelijke vernieuwing.

De procedure van de Thuis in de Stadprijs werd voor deze 11^e editie grondig vernieuwd. Het onderscheid binnen de prijs tussen infrastructurele projecten en niet infrastructurele projecten werd opgeheven; de steden konden nu elk drie stedelijke projecten indienen. Een meerderheid van de steden deed dit ook: Antwerpen, met het MAS, de campagne 'Merci om trager te rijden' en het Masterplan Wilrijk; Genk met de projecten Instapje en Coach en Co en C Mine Energiegebouwen; Gent met het Gents Klimaatverbond en de projecten Bakfietsdelen en Torekens; Kortrijk met Kortrij(k)woning, Marke 2030 en If; Mechelen met Kadodder, de Dodoenstuin en de Internationale Dag tegen de Homofobie, en Sint Niklaas met het Woonproject Sint Rochus, Coup de Ville en Sprakeloos in de Buurt. Ook de VGC diende drie projecten in: de ontmoetingsplaats Baboes, het project Samen naar School en Micro Marché. Een aantal steden diende twee projecten in: Hasselt, met City Depot en Tuin van de Smaak, Oostende met het Eilandje en Straatgezicht, Brugge, met Ruimte voor Jongere en het Gandhiplein. Aalst diende het project Osbroekpark in, en Leuven het project 'Mijn Leuven'.

Een totaal van 29 projecten dus, met een grote verscheidenheid, waarbinnen zich tegelijk een aantal krachtlijnen aftekenen van waaruit de centrumsteden de stedelijke vernieuwing in Vlaanderen vorm geven. Naast grootschalige, geïntegreerde infrastructuurprojecten zoals het Mas – Museum aan de Stroom, en C-Mine Energiegebouwen, ook aandacht voor kleine, maar fijne projecten, zoals het Bakfietsdelen in Gent, en de ontmoetingsplaats Baboes in Brussel. Naast de aandacht voor stedelijke ruimte en de zorg voor het wonen, zoals Masterplan Wilrijk, het project Kortrij(k)woning, het Eilandje in Oostende, en het Woonproject Sint Rochus in Sint Niklaas, ook de aandacht voor de mobiliteit in de stad, met projecten als Merci om trager te rijden in Antwerpen en City Depot in Hasselt. Veel aandacht voor jongeren, met projecten als Kadodder in Mechelen, Ruimte voor

Jongeren en het Gandhiplein in Brugge, Mijn Leuven, en het project Osbroekpark in Aalst; aandacht ook voor opvoedingsondersteuning, met Instapje en Coach en Co in Genk en Samen naar School in Brussel. Aandacht ook voor duurzaam stedelijk samenleven, sociaal en ecologisch, met projecten als de Internationale Dag tegen de Homofobie en de Dodoenstuin in Mechelen, Marke 2030, de Tuin van de Smaak in Hasselt, Straatgezicht in Oostende, het Gents Klimaatverbond, en artistieke en sociaal artistieke projecten zoals Coup de Ville en Sprakeloos in de Buurt in Sint Niklaas. Opvallend ook, projecten die expliciet uitgaan van vernieuwing als stedelijke problematiek : het Innovation Festival in Kortrijk, de Torekens in Gent, en Micro Marché in Brussel. Nog andere indelingen zijn uiteraard mogelijk, en op zich weer voor discussie vatbaar, zo bijvoorbeeld een onderscheid tussen goede, voor de stedelijke context waarin ze plaatsvinden, nodige en ook vernieuwende projecten, en projecten die zich uitdrukkelijk profileren als ook bovenlokaal inspirerende en vernieuwende projecten. Ook de schaalgrootte van de steden speelt uiteraard een rol, evenals de kijk op de sociale problematiek waaraan projecten tegemoet willen komen. Discussiethema's waren in dit licht ondermeer de inzet van publiek private samenwerking met projecten als bijvoorbeeld Micro Marché, de relatie tussen inzet voor een duurzaam milieu in relatie tot de inzet voor sociale ongelijkheid met projecten als bijvoorbeeld het Gents Klimaatverbond, en de vraag naar de betekenis van een complementaire munt als bijvoorbeeld de Torekens in Gent.

Samen met de keuze voor een nieuwe indienprocedure werd voor deze 11^e editie van de Thuis in de Stadprijs ook gekozen voor een nieuwe vorm van jurering. De jury van de Thuis in de Stadprijs is een onafhankelijke jury, in de eerste 10 edities samengesteld uit een diversiteit van disciplines en betrokkenheid op de stedelijke problematiek; deze jury beoordeelde alle projecten. Dit jaar gebeurde de jurering in twee fasen : een eerste fase waarin alle steden uitgenodigd werden de door hen ingediende projecten te presenteren, en de vraagstelling en discussie opgenomen werd door een jury van stedelijke deskundigen, aangeduid door de stad waarbinnen zij actief zijn. Ook deze jury is divers van samenstelling en betrokkenheid, met zoals voor de – wat ik nu even gemakshalve de 'oude' jury noem – een gemeenschappelijke inzet voor stedelijke kwaliteit. De eerste fase in de jurering diende uit te monden in een shortlist waarbinnen dan de 'oude' jury in een tweede fase zou besluiten tot een voorstel voor de uiteindelijke prijstoekenning . Deze 'oude' jury bestond zoals in de vorige edities uit mensen van diverse disciplines en betrokkenheid op de stedelijke problematiek, en oud was ze ook niet, tenminste niet in haar geheel, niet naar leeftijd, noch naar anciënniteit. Naast 'oude getrouwen' in de jury, wordt de jury van de Thuis in de Stadprijs van oudsher reeds elk jaar ook vervoegd met nieuwe leden, en het opzet is vanaf deze editie hiervan ook een structureel punt te maken, waarbij bij elke nieuwe editie een van de naar anciënniteit oudere leden systematisch vervangen wordt door een nieuw lid.

Met deze nieuwe vorm van jurering werd een stap gezet naar vernieuwing, en steden weten beter dan wie ook dat vernieuwing een onzekere stap is, waarbij het besef van onvoorspelbaarheid die onzekerheid nog onderlijnt. Als het goed gaat, is er dan achteraf de blijdschap dat deze stap een goede stap bleek te zijn. Deze blijdschap wil ik vandaag graag met u delen. Als voorzitter van de 'oude' jury, had ik ook het voorrecht als procesbegeleider aanwezig te mogen zijn op de 'nieuwe' jury van stedelijke deskundigen. Deze jury had de intensieve opdracht om uit 29 projecten maximaal 10 projecten te kiezen die zouden voorgedragen worden voor de definitieve jurering. Elk project werd op zich besproken, met argumenten die voor en tegen het weerhouden op de shortlist konden spreken, en waarbij de definitieve voordracht voor de shortlist maar besloten werd nadat alle beoordelingscriteria besproken waren, zijnde : het karakter van het project, de beoogde effecten, de

realisatiegraad, de mate van integratie van beleidsdomeinen, de bijdrage tot stedelijkheid, de voorbeeldfunctie, de betrokkenheid van de bevolking en de voorbeeldfunctie van het project, en de netwerkvorming. Criterium om in aanmerking te komen voor de shortlist was dat het project, alle criteria in onderlinge samenhang bekeken, een stedelijk project moest zijn, dat vernieuwend is voor Vlaanderen.

De 10 projecten geselecteerd voor de shortlist waren : in volgorde van presentatie op de definitieve jurydag : Micro Marché, het Gents Klimaatverbond, Sint Niklaas: Sprakeloos in de Buurt, Genk : Instapje en C-Mine, Antwerpen : het Mas en Merci om trager te rijden, Kortrijk : Innovation Festival en Kortrijk(k)woning en Mechelen : Dodoenstuin.

Een aantal – op zich interessante - projecten werd bij de definitieve jury uiteindelijk niet weerhouden omdat ze, in vergelijking met de andere projecten, te sterk afgebakend bleven binnen een specifieke probleemstelling. Dit geldt voor het project Antwerpen, Merci om trager te rijden (veilig verkeer), het project Genk, Instapje (opvoedingsondersteuning), de Dodoenstuin in Mechelen (park met ondersteuning van vrijwilligers), Kortrijk Innovation Festival (innovatie, in samenwerking met Howest) en het project ‘Gent – Klimaatverbond’. Dit laatste project werd door de jury beoordeeld als een technisch indrukwekkend project, waarmee de stad Gent zich profileert als een voortrekker op de inzet voor klimaatneutraliteit. Niettemin stelde de jury zich vragen bij het gebrek aan inkadering in een niet alleen ecologisch, maar ook sociaal beleid gericht op duurzame ontwikkeling, voor de jury een essentiële voorwaarde om het risico op Mattheuseffecten te vermijden. Tevens stelde de jury de vraag of in deze fase van het project voldoende mogelijkheden aanwezig zijn om na te gaan of de beoogde effecten ook feitelijk waargemaakt kunnen worden.

Het project Kortrijk(k)woning werd door de jury gewaardeerd als een project waarmee de thematiek van het stedelijk wonen duidelijk op de agenda wordt geplaatst. Het gaat om een boeiend project, gericht op de promotie van de rijwoning met tuin. Omdat de aanpak van de woonproblematiek in dit project vooral op deze rijwoning met tuin is gericht, en de inzet op nieuwe woontypologieën, ook in relatie tot het bestaand patrimonium, en op toekomstgericht woonbehoefte onderzoek vooralsnog onderbelicht blijft, besloot de jury het project niet voor te dragen voor de Thuis in de Stadprijs 2011.

Ook het project ‘Antwerpen – Mas Museum aan de Stroom’ werd door de jury gewaardeerd als een kwalitatief hoogstaand project, met het Museum aan de Stroom als een sterke drager en hefboom voor stedelijke ontwikkeling. Het Mas is voor Antwerpen een icoon, met internationale uitstraling. De beslissing van de jury om het Mas niet voor te dragen voor de Thuis in de Stadprijs 2011 werd ingegeven door de overweging dat het Mas er dan wel is, maar dat het ruimere programma van stedelijke vernieuwing op de omliggende assen nog in volle ontwikkeling is, waardoor het momenteel moeilijk is om het project ten volle in te schatten als stedelijk project.

Toen bleven er nog drie projecten : Sint Niklaas- Sprakeloos in de Buurt, VGC – Micro Marché en Genk – C-Mine.

Het project ‘Sint Niklaas – Sprakeloos in de Buurt ’ werd door de jury zeer gewaardeerd als een origineel stedelijk project, dat ten volle inzette op de lokale diversiteit als een kenmerk van stedelijk samenleven. Het is een boeiend project, dat vanuit de wijk mee vorm geeft aan een stedelijke identiteit; het is ontstaan vanuit de buurt en werd gedragen door de buurt. De buurtbewoner en zijn/haar kennis van de buurt zijn de sleutel voor de inspirerende werking die van dit project uitgaat.

Toch heeft de jury dit mooie project niet voorgedragen, omdat de ambities en de duurzaamheid van het project te vaag waren om afdoende de vraag te beantwoorden of het niet te zeer een eenmalig project blijft.

Hiermee is het moment gekomen om bekend te maken welke projecten door de jury voorgedragen werden voor de Thuis in de Stadprijs 2011. Wie met mij de volgorde van de projecten noteerde, is reeds tot het besluit gekomen dat het gaat om twee winnaars, die ex aequo voorgedragen werden voor de Thuis in de Stadprijs 2011 en die - ik citeer het juryverslag - 'beide een voorbeeldfunctie vervullen door hun creatieve aanpak en volgehouden inzet om de omslag te maken van een concrete problematiek naar een visie op stedelijk samenleven en het streven deze visie om te zetten naar concrete initiatieven.'

De winnaars van de Thuis in de Stadprijs 2011 vinden elkaar op de weg van verdwenen economische activiteit naar nieuwe creatieve economie : van een oude mijn naar een plek van creativiteit en innovatie en van economie en cultuur naar ook nieuwe vormen van privaat-publieke samenwerking. Om u dit life te laten beleven, wordt na de toelichting bij elke winnaar een kort filmpje vertoont waarin meegenomen wordt met het project. Ik start met de winnaar waarbij de Thuis in de Stadprijs vandaag te gast is : Genk C-Mine- Energiegebouwen.

De jury heeft Genk C-Mine voorgedragen voor de Thuis in de Stadprijs omdat ze het project ziet als een zeer wervend en inspirerend project, met een voorbeeldfunctie die een bovenlokale thematiek verbindt met de specificiteit van de lokale site. De stad is er in geslaagd om een zeer complex stadsvernieuwingsproject, met een diversiteit van actoren te realiseren en een verlaten site te laten uitgroeien tot een nieuw beeld van de stad en van het multicultureel leven in de stad, met een programma van creatieve economie, onderwijs, cultuur en toerisme als aantrekkingspool , en gedragen door een sterke en kwalitatief hoogstaande ruimtelijke infrastructuur.

Samen met Genk C-Mine werd het project Micro Marché, ingediend door de VGC Brussel voorgedragen als winnaar van de Thuis in de Stadprijs 2011. Micro Marché is een naar uitgangspunt en opzet zeer inspirerend project, dat een hefboom vormt voor het denken over nieuwe vormen van privaat-publieke samenwerking, van kruisverbinding tussen economie en cultuur, en van ondersteuning van een intercultureel aanbod dat op gedifferentieerde wijze een ruim publiek kan bereiken. Het is een voorbeeldproject wat betreft het durven inzetten op creatieve economie en stedelijkheid.

31 januari 2011

Maria De Bie

Voorzitter jury Thuis in de Stadprijs 2011